

SVEBIO
Svenska Bioenergiföreningen
/Kjell Andersson

2016-11-15

REMISSYTTRANDE

M2016/01733/Nm

Till
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över Naturvårdsverkets rapport Torvutvinningens och torvanvändningens klimat- och miljöpåverkan

Svenska Bioenergiföreningen, Svebio, har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerade rapport och vill framför följande:

Sammanfattning:

Torv är ett värdefullt inhemskt bränsle som har goda förbränningsegenskaper. Genom att styra produktionen av energitorv till redan dikade torvmarker kan man åstadkomma ett klimatanpassat torvbruk. Genom efterbehandling av torvtäkter kan man skapa miljöer med natur- och rekreationsvärden, t ex fågelrika sjöar, eller anlägga skog med hög produktion av biomassa.

Naturvårdsverkets styrmedelsförslag kommer att leda till att användningen av energitorv på relativt kort sikt avvecklas, vilket leder till förlust av arbetstillfällen och inkomster för de berörda orterna. Vi avstyrker förslagen om att ta bort elcertifikaten för torv, och förslaget om att införa energiskatt på torv.

Synpunkter på Naturvårdsverkets konkreta ställningstaganden och förslag

- . Vi stödjer förslaget om att man vid lokaliseringsprövning även ska göra en genomlysning av klimatpåverkan, med tanke på att climateffekterna kan vara mycket olika för olika alternativ, exempelvis beroende på dikning och områdets föregående och efterföljande användning.
- . Vi avvisar förslaget att göra alla husbehovstäkter till anmälningspliktig C-verksamhet. Enligt vår uppfattning handlar det om mycket begränsad verksamhet.
- . Vi anser inte att man behöver peka ut eller gradera olika typer av efterbehandling, utan utforma efterbehandlingen från vad som är lämpligast från fall till fall. Både skogsplantering, anläggande av sjö eller våtmark och återskapande av torvbildande myr kan ha fördelar.
- . Vi anser inte att man bör tillämpa ett regelverk för ekologisk kompensation. Genom rätt val av efterbehandling kan man åstadkomma en miljö med högre miljövärden eller bättre klimatnytta efter torvtäkt än före, vilket onödiggör ekologisk kompensation.
- . Vi anser att energiskattebefrielsen för torv bör vara kvar, precis som för biobränslen.

- . Vi anser att torv som bränsle i kraftvärmeverk även fortsättningsvis ska berättiga till elcertifikat.
- . Vi anser inte att det av klimatskäl finns anledning att minska användningen av odlings- och strötorv.
- . Vi instämmer i att det behövs bättre kunskap om torv och våtmarker och att befintliga material i form av jordartskartor, Torvregistret och våtmarksinventering görs tillgängliga genom digitalisering.

Allmänt om torven i energisystemet Definitionen och klassificeringen av torv

Frågan om torvens roll i energisystemet analyserades grundligt av Torvutredningen i betänkandet Uthållig användning av torv (SOU 2002:100). Det är förvånande att Naturvårdsverket inte tar sin utgångspunkt i eller relaterar till Torvutredningens analyser.

En av Torvutredningens slutsatser var att betrakta torv som "ett långsamt förnybart biomassebränsle". I sin analys framhöll utredningen att man inte kan betrakta torv som ett fossilt bränsle, av flera skäl. Dels sker en fortlöpande tillväxt av torv, som innebär att torven har en förnybarhetsaspekt. Dels är torven inte "fossiliserad", dvs inbäddad i geologiska formationer. Torven är också lätt nedbrytbar till skillnad från fossila bränslen. Det finns ett ständigt utbyte av växthusgaser mellan torven och atmosfären, både som koldioxid, som metan och som lustgas. Också på detta sätt skiljer sig torven från fossila bränslen, som är långsiktigt bundna i jordskorpan. Samtidigt utgör torven en pool av bundet kol.

Vi är mot den här bakgrunden kritiska till att Naturvårdsverket i rapporten beskriver torven med formuleringar som att "torven ... måste betraktas som ett ur klimatsynpunkt fossilt bränsle" (sid. 57), "med avseende på dess fossila karaktär" (sid. 58) och "eftersom torv inte är en förnybar resurs" (sid. 58).

Torven karaktär av mellanting eller en egen kategori har gjort att torven behandlas på ett sätt som både skiljer sig från förnybara energikällor och från fossila energikällor. I den svenska energipolitiken har torv i allmänhet jämförts med biobränslen, är befriad från energiskatt och berättigar till elcertifikat, medan den exempelvis i EU-ETS beläggs med utsläppsrätter på samma sätt som fossila bränslen. Torven har också av IPCC placerats i en separat kategori vid sidan av fossila bränslen och biobränslen.

I ett avseende har torven ett entydigt företräde framför fossila bränslen. I enlighet med EU-målet om försörjningstrygghet ("security of supply"), som är en av de tre grundpelarna i EU:s energipolitik, utgör torven en svensk och EU-inhemsk energikälla som minskar beroendet av importerad fossil energi. Försörjningstryggheten har under olika skeden varit ett huvudskäl till att använda torv i det svenska energisystemet. Det är fortfarande ett skäl för att upprätthålla en torvnaering med kunskap och teknik för att vid behov kunna öka volymerna.

Utnyttja dikade torvmarker för fortsatt torvproduktion

Som framgår av Naturvårdsverkets utredning och underlagsrapporten från SLU ger torvtäkt på olika typer av torvmarker mycket olika klimateffekt i medellångt och längre perspektiv. De redan dikade torvmarkerna ger emissioner i storleksordningen 18 – 24 miljoner ton CO_{2ekv} per år, mycket stora utsläpp både i förhållande till andra

antropogena utsläpp och i förhållande till LULUCF-balansen i övrigt. Utsläppen beror på den omfattande utdikning av våtmarker, mossar och myrar som genomförts i Sverige under ett par hundra år för att ge ökade skördar i jordbruket och ökad skogsproduktion, och som har skett med aktivt statligt stöd. Omfattande dikning har också genomförts för att förbereda för torvtäkt.

Det är angeläget att nu på ett konstruktivt sätt pröva hur dessa dikade torvmarker ska användas för att samtidigt minimera utsläppen av växthusgaser. Perspektivet bör vara medellångt, 50 – 100 år, men också med längre tidsperspektiv i åtanke. Vi vet genom analyser som gjorts av SLU, och som redovisas i rapporten, att olika strategier kan behövas för olika typer av dikade torvmarker.

Som framgår av figur 5 och figur 6 i rapporten ger anläggning av skog på dikade icke beskogade torvmarker ett positivt klimatutbyte. Dessa marker upphör att vara kolkällor, och blir i bästa fall kolsänkor, dvs de binder in kol genom den nyanlagda skogen.

Fortsatt jordbruk och skogsbruk på den dikade marken, liksom att inte skörda torv på dikade icke beskogade torvmarker leder till fortsatta löpande utsläpp under några hundra år till torvlagret oxiderat ner till dikningsdjup. Återvätning av markerna leder till ökade utsläpp av metan.

Enligt Svebios uppfattning är det en bra strategi att bedriva torvproduktion på sådana dikade torvmarker som annars skulle gett stora utsläpp av koldioxid genom oxidation, och att därefter återställa dem endera som våtmark eller sjö, eller som skog för framtida inbindning av koldioxid genom skogstillväxt. Genom beräkningar av effekterna i enskilda fall kan man välja den bästa strategin för varje dikad torvmark. Vid beräkningen av klimateffekten bör man ta hänsyn till de klimatmässigt positiva effekterna av torvanvändningen.

Positiva effekter av torvanvändningen

Torv har goda förbränningstekniska egenskaper som ger indirekta positiva klimateffekter. Genom inblandning av torv till 10 – 20 procent i trädbränslen och avfall nås en högre verkningsgrad i pannan, mindre driftsstörningar, högre elproduktion i kraftvärmeverk och lägre underhållsbehov. Användningen av torv som bränsle har alltså både miljömässiga och ekonomiska fördelar, som måste värderas i en samlad bedömning.

Ekologisk kompensation

Förslaget om ekologisk kompensation grundas på premissen att torvtäkten ger upphov till stora skador på miljön. Med en inriktning på att använda redan dikade torvmarker uppkommer inte denna situation. De dikade markerna utgör inga opåverkade naturmiljöer, utan är starkt påverkade, endera som relativt artfattiga dikade mossar eller som skogs- eller åkermark. Genom rätt val av efterbehandling kan naturvärdena höjas, och i bästa fall kan biodiversiteten bli bättre än före den historiskt genomförda dikningen. Exempelvis genom att anlägga en rik fågelsjö. Övergången från en näringsfattig mosse till en skog innebär inte heller någon förlust av naturvärden som behöver kompenseras.

Ekonomiska styrmedel

Naturvårdsverket föreslår förändringar av styrmedel som leder till att användningen av energitorv upphör på relativt kort sikt, och till viss del ersätts med importerade fossila bränslen alternativt med ökad användning av andra biobränslen eller avfallsbränslen. Effekten blir sämre försörjningstrygghet och minskad sysselsättning i främst glesbygd. Effekten på den svenska växthusgasbalansen blir kortsiktigt positiv, men de stora utsläppen från dikade torvmarker består oförändrade under de kommande århundradena. Allt annat lika ökar istället användningen av fossila bränslen. Enligt Svebios uppfattning bör förslagen om försämrade styrmedel avvisas. Det gäller både förslaget om energiskatt på torv och förslaget att inte låta torv berättiga till elcertifikat.

Ett offensivt alternativ

Svebio anser att det behövs en helt ny och offensiv strategi för att hantera torvfrågan. Naturvårdsverkets förslag innebär en gradvis avveckling av torvnäringen för att minska de rapporterade växthusgasutsläppen i enlighet med de idag gällande rapporteringsreglerna. Samtidigt ignoreras de mer omfattande klimateffekterna av de fortlöpande utsläppen från redan dikade torvmarker. Det här är en defensiv och kortsiktig politik.

En alternativ offensiv linje skulle kunna innehålla följande moment:

- . Utforma en strategi för torvskörd på dikade torvmarker med särskilt stora utsläpp av växthusgaser.
 - . Återställning av dessa torvtäkter i första hand för skogsproduktion och därigenom omvandla områdena från koldioxidkällor till koldioxidsänkor i ett långsiktigt perspektiv. Där skogsproduktion inte är möjlig bör man välja att återskapa våtmark eller anlägga sjö. Bedömningen bör ske efter vad som är bäst i varje enskilt fall, genom en samlad bedömning av effekten på olika miljömål.
 - . Tillvaratagande av torvens erkända fördelar vid sameldning för att höja verkningsgrader och elutbyte. Söka förståelse i EU för att sameldning med 15 eller 20 procent torv inte ska ses som "fossil förbränning" och belastas med utsläppsrätter.
 - . Erkänna torvens betydelse för försörjningstrygghet och som näringsgren. Fortsatt uttag av och export av odlingstorv och efterföljande uttag av energitorv.
 - . Utredda möjligheterna att använda en del av torven från de redan dikade markerna för produktion av biodrivmedel och träkol.
- En sådan strategi leder kortsiktigt till högre utsläpp från torvhanteringen men reducerar utsläppen på sikt. Strategin kan kombineras med forskning och utveckling av metoder för att minska växthusgasutsläppen (både koldioxid och metan) från de torvmarker som inte kan bli föremål för torvtäkt.

Svenska Bioenergiföreningen

Gustav Melin
VD

Kjell Andersson
Näringspolitisk chef